

20180591091

МИНИСТЕРСТВО ЗА КУЛТУРА

Врз основа на член 10 став 4 од Законот за употребата на македонскиот јазик („Службен весник на Република Македонија“ бр. 98/05, 89/08, 116/10 187/13, 152/15, 192/15 и 193/17), министерот за култура донесе

ПРАВИЛНИК ЗА НАЧИНОТ НА ПОЛАГАЊЕТО НА ИСПИТОТ ЗА ДОБИВАЊЕ ЛЕКТОРСКА ЛИЦЕНЦА И ЗА ПРОГРАМАТА ЗА ИСПИТОТ

Член 1

Со овој правилник се пропишуваат начинот на полагањето на испитот за добивање лекторска лиценца и програмата за испитот.

Член 2

Испитот за добивање лекторска лиценца (во натамошниот текст: лекторскиот испит) се одржува еднаш месечно, секој месец, со исклучок на месец јули.

На лекторскиот испит, во претходно определениот термин, може да пристапат најмногу до пет кандидати. Според редоследот на доставените барања, се прави список за полагање на кандидатите за секој месец.

Барањето за полагање лекторски испит се поднесува во архивата на Министерството за култура, секој работен ден, од први до десетти во месецот.

Член 3

Лекторскиот испит се полага пред комисијата за полагање испит за лектор (во натамошниот текст: Комисијата).

Од страна на секој член на Комисијата се определува еден термин месечно во кој лицата заинтересирани за полагање на лекторскиот испит можат да извршат консултации.

Член 4

Лекторскиот испит се полага според Програмата за полагање на испитот за добивање лекторска лиценца (во натамошниот текст: Програмата), која е дадена во прилог и е составен дел на овој правилник.

Член 5

Лекторскиот испит се состои од три дела: влезен тест, практичен испит и устен испит.

Влезниот тест се полага во ист ден со практичниот испит, а усниот испит се полага во друг термин определен од страна на Комисијата.

Член 6

Влезниот тест се состои од решавање на тест кој содржи 30 прашања кои се одговараат со заокружување на еден точен одговор од четири понудени можности.

Прашањата дадени на влезниот тест се од општ, теоретски карактер од областите наведени во Програмата, со цел да се провери поседувањето на основната теоретска подготовка на кандидатот.

Влезниот тест се полага во времетраење од 60 минути.

Секој точен одговор се бодува со еден бод. Тестот носи најмногу 30 бода, а ќе се смета за положен доколку кандидатот освои најмалку 25 бода.

По завршувањето на влезниот тест, од страна на Комисијата се прегледуваат влезните тестови и се оценуваат со оценка „положил“ или „не положил“.

По оценувањето на влезните тестови, од страна на претседателот на Комисијата усно им се соопштуваат оценките на кандидатите, односно им се соопштува кои кандидати можат да го полагаат практичниот испит.

На кандидатите кои го положиле влезниот тест им се овозможува полагање на практичниот испит.

На барање на кандидатите кои не го положиле влезниот тест им се овозможува увид во тестот.

Член 7

Практичниот испит се состои од лекторирање реални текстови од различни области и на различни теми и со нив се опфатени различни функционални стилови и жанрови. Текстовите се во обем од 5 страници во А4-формат, и тоа 2,5 страници во хартиена форма и 2,5 страници во електронска форма.

Лекторирањето од ставот 1 на овој член се врши со цел да се проверат способноста и вештините за лекторирање на кандидатот.

Со полагањето на практичниот испит, се проверува практичното знаење на кандидатот за лекторирање, со тоа што на зададените текстови треба да се поправат грешките, да се поправи збороредот, да се замени туѓ збор со домашен и да се извршат други соодветни граматички и стилски исправки, како и се проверува практичното знаење на кандидатот за лекторирање текстови во електронска форма.

Практичниот испит се полага во времетраење од 90 минути.

Практичниот испит се оценува со оценка „положил“ или „не положил“. Практичниот испит се смета за положен ако дадените текстови се успешно и точно лекторирани во опсег од најмалку 80 %.

Член 8

Доколку го нарушитекот на полагањето, кандидатот се отстранува од полагањето на влезниот тест и на практичниот испит.

Причините за отстранувањето и самото отстранување се евидентираат во записникот од членот 11 став 1 од овој правилник.

Член 9

За резултатите од влезниот тест и од практичниот испит кандидатите се известуваат преку нивната електронска адреса, при што кандидатите што ги положиле влезниот тест и практичниот испит се известуваат и за терминот за полагање на усниот испит.

Усниот испит се полага најдоцна два дена од денот на добивањето на известувањето од ставот 1 на овој член.

Член 10

Усниот испит се состои од одговарање на прашања од содржината на Програмата, образложување на понудените решенија од практичниот испит, како и разговор за начинот на извршеното лекторирање од практичниот испит, при што на кандидатот му се укажува на евентуалните пропусти, му се поставува прашања во врска со некое понудено решение и му се даваат совети за коректно и што подобро лекторирање.

Усниот испит се спроведува поединечно со секој кандидат.

Усниот испит се оценува со оценка „положил“ или „не положил“.

Член 11

За одржаниот лекторски испит се води записник за секој кандидат одделно, во кој се внесуваат датумот, местото и времето на полагањето, личните податоци на кандидатот, составот на Комисијата, прашањата дадени на усниот испит, оценките за секој дел од лекторскиот испит, крајната оценка „положил“ или „не положил“ со образложение за оценката, кон кој се приложуваат влезниот тест и текстовите од членот 7 став 1 од овој правилник.

Записникот се потпишува од страна на претседателот и членовите на Комисијата и записничарот.

Член 12

Полагањето на влезниот тест, односно практичниот испит, како и усниот испит може да се одложи поради болест на кандидатот, несреќа, смртен случај во семејството на кандидатот или поради други оправдани причини, во кој случај кандидатот може да полага во наредните термини за полагање.

Член 13

Кандидатот кој не положил влезен тест или практичен испит, може истите да ги полага во наредните три месеци, а кандидатот кој го положил практичниот испит, а не го положил усниот испит, во нареден термин го полага само усниот испит.

Член 14

Со денот на влегувањето во сила на овој правилник престануваат да важат Правилникот за Програмата за полагање на испитот за добивање на лекторска лиценца („Службен весник на Република Македонија“ бр. 7/15) и Правилникот за начинот на бодирање на првиот и вториот дел од испитот за добивање на лекторска лиценца („Службен весник на Република Македонија“ бр. 32/15).

Член 15

Овој правилник влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 52-3436/1
26 март 2018 година
Скопје

Министер за култура,
м-р **Роберт Алаѓозовски**, с.р.

Прилог

ПРОГРАМА ЗА ПОЛАГАЊЕ НА ИСПИТОТ ЗА ДОБИВАЊЕ ЛЕКТОРСКА ЛИЦЕНЦА

Фонетика и фонологија. Карактеристики на фонетскиот и на фонолошкиот систем на современиот македонски јазик. Преглед на фонемите во македонскиот јазик и нивната алофонија. Слог, структура на слогот. Акцент, акцентски целисти.

Правопис. Односот меѓу правописот и правоорот. Правопис на гласовите, правописните правила на македонскиот стандарден јазик во однос на: гласовните промени, употребата на големата буква, слеаното и разделеното пишување на зборовите, употребата на правописните и на интерпункциските знаци, скратувањето на зборовите и значењето на скратениците, делењето на зборовите на крајот на редот, транскрипцијата на туѓите имиња. Имиња на жители.

Морфологија. Основните поими во морфологијата (морфема, аломорф, збороформа). Лексичко и граматичко значење на зборовите. Зборовните групи и нивните граматички категории. Именки. Заменки. Придавки. Броеви. Прилози. Глаголи. Прости и сложени глаголски форми. Нелични глаголски форми. Неменливи зборови: предлози, сврзници, честички, извици, модални зборови.

Зборообразување. Основни поими во зборообразувањето. Основни начини на зборообразување. Зборообразување и формообразување. Поим за мотивиран збор. Зборообразување на именките, на придавките, на глаголите и на прилозите (суфиксно, префиксно, префиксно-суфиксно, со сложување).

Лексикологија. Семантички односи меѓу лексемите (синонимија, антонимија, хомонимија, паронимија). Лексиката на македонскиот јазик според: потеклото, сферата на употреба, процесот на обновување, експресивно-стилистичка гледна точка.

Лексикографија. Видови речници: правописни, толковни, двојазични, терминолошки, дијалектолошки, речници на странски зборови, на синоними, на антоними и сл. Односот правописен наспрема толковен речник. Македонска лексикографија (речнички изданија во Македонија).

Фразеологија. Фразеологизмите во македонскиот јазик.

Синтакса. Синтаксички средства: интонација, конотација, конкретни показатели. Синтаксички врски. Синтаксички единици (именска група, реченица, сложена реченица). Категории на именската група: род, број, определеност, зависност, обраќање. Поим за реченицата како синтаксичка единица. Модална и граматичка структура на реченицата. Видови реченици според модалната функција. Реченични членови (подмет, прирок, предмет, прилошка определба, атрибут, апозиција). Сложена реченица. Паратакса и хипотакса: синдетон и асиндетон. Класификација на сложените реченици. Збороредот – граматички или стилистички условена категорија. Функционалните стилови и збороредот. Туѓото влијание во збороредот. Актуелни проблеми на конгруенцијата на синтагматско и на реченично рамниште. Нормата и интерпункцијата.

Стилистика. Стилистиката и јазичната култура. Спецификите на нормата на современиот македонски јазик на сите рамништа. Правописната и правоговорната норма како појдовен критериум за квалитетен јазичен израз. Стандарднојазичната норма и културниот идиом. Стилската вредност и изразните можности на лексичките слоеви и на фразеолошките изрази. Јазичното наследство како цивилизациска придобивка. Раслојувањето на јазикот. Фигуративноста во јазикот. Функционалностилска диференцијација на јазикот. Функционалните стилови и степенот на службеност во комуникацијата. Факторот на традицијата во оформувањето и статусот на одделни функционални стилови. Узус, норма, кодификација. Стандард и супстандард.

Лекторирање и коригирање. Принципи на лекторирањето. Лектура и коректура со класични коректурни знаци. Електронско лекторирање. Местото на лекторирањето во подготвувањето на текстот. Авторска слобода во лектурата. Дискрециско право на лекторот.

ОСНОВНА ЛИТЕРАТУРА

Бојковска, С., Минова-Ѓуркова, Л., Пандев, Д., Цветковски, Ж. Општа граматика на македонскиот јазик, Просветно дело, Скопје 2009.

Правопис на македонскиот литературен јазик (група автори). Институт за македонски јазик „Крсте Мисирков“, Култура, Скопје 2015, 2017. www.pravopis.mk

Велковска, С. Македонска фразеологија со мал фразеолошки речник, Скопје 2008.

Едиција: Јазикот наш денешен, кн.1-27, Институт за македонски јазик „Крсте Мисирков“, Скопје.

- Конески, Б. Граматика на македонскиот литературен јазик. Култура, Скопје 1981.
- Конески, К. Зборообразувањето во македонскиот јазик. БОНА, Скопје 1995.
- Конески, К. Правописен речник на македонскиот литературен јазик. Просветно дело, Скопје 1999.
- Маленко, Б., Бандиловска, Е. Практикум по македонски јазик со култура на изразувањето 1 (со вежби од правописот и правоорот), Арс ламина, Скопје 2016.
- Маленко, Б., Бандиловска, Е. Практикум по македонски јазик со култура на изразувањето 2 (со вежби од морфологијата и од синтаксата), Арс ламина, Скопје 2017.
- Минова-Ѓуркова, Л. Синтакса на македонскиот стандарден јазик, Радинг (Магор), Скопје 1994, 2000.
- Минова-Ѓуркова, Л. Стилистика на македонскиот стандарден јазик. Скопје 2003.
- Пановска-Димкова, И. Практикум по правопис со правоор на македонскиот литературен јазик. Филолошки факултет „Блаже Конески“, Скопје 2008.
- Саздов, С. Современ македонски јазик 1–4. Табернакул, Скопје 2007–2014.
- Спасов, Љ., Митиќ, К. Практикум по фонетка и фонологија на современиот македонски стандарден јазик (со вежби од правописот и правоорот), Скопје 2009.
- ДОПОЛНИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА**
- Корубин, Б. Јазикот наш денешен, кн. 1 (1969), кн. 2 (1976), кн. 3 (1980), кн. 4(1986), кн. 5, 6 (2001), Наша книга, Студентски збор, Институт за македонски јазик, Скопје.
- Минова-Ѓуркова, Л. Сврзувачките средства во македонскиот јазик. Детска радост, Скопје 1997.
- Савицка, И., Спасов, Љ. Фонологија на македонскиот стандарден јазик (сегментална и супрасегментална), Детска радост, Скопје 1997.

ЗБОРНИЦИ

- Македонски социолингвистички и филолошки теми, Совет за македонски јазик на Република Македонија, Скопје 2002.
- Македонскиот јазик во јавното општење, Зборник на трудови, Јазикот наш денешен кн. 3, Институт за македонски јазик „Крсте Мисирков“, Скопје 2000.
- Норма и речник, Зборник на трудови, Јазикот наш денешен кн. 9, Институт за македонски јазик „Крсте Мисирков“, Скопје 2002.
- Актуелните состојби во македонскиот јазик, Зборник на трудови, Јазикот наш денешен кн. 12, Институт за македонски јазик „Крсте Мисирков“, Скопје 2005.
- Јазичната политика и статусот на македонскиот јазик, Зборник на трудови, Јазикот наш денешен кн. 13, Институт за македонски јазик „Крсте Мисирков“, Скопје 2006.
- Функционалните стилови во македонскиот јазик, Зборник на трудови, Јазикот наш денешен кн. 14, Институт за македонски јазик „Крсте Мисирков“, Скопје 2007.
- Македонскиот јазик како средство за комуникација и како израз на културата, Зборник на трудови, Јазикот наш денешен кн. 22, Институт за македонски јазик „Крсте Мисирков“, Скопје 2013.
- Јазикот наш денешен – јазикот наш насушен, Зборник на трудови, Јазикот наш денешен кн. 27, Институт за македонски јазик „Крсте Мисирков“, Скопје 2016.

РЕЧНИЦИ

- Толковен речник на македонскиот јазик, Институт за македонски јазик „Крсте Мисирков“, ред. С. Велковска, К. Конески, Ж. Цветковски, т. I (А–Ж) 2003, т. II (З–К) 2005, т. III (Л–О) 2006, т. IV (П), 2008, т. V (Р–С) 2011, т. VI (Т–Ш) 2014.
- Мурговски, З. Толковен речник на современиот македонски јазик. Скопје 2011.